

F 17-923
2

K 5.729
2

Handwritten notes and stamps at the top right, including a logo of the National Library of Georgia and the text "ქართული ენციკლოპედია".

მიხილ მაჩაბელი.

მიჯის საკითხი

F17.923
2

სიტყვა თქმული საქართველოს

ზარღამენტში.

Handwritten numbers and stamps in a rectangular box, including "265" and "1918".

ქ. თბილისი
1918 წ.

საქონ- ლოდ- წოდება №	5036.
შუა №	8997.
საქონ- ლოდ- წოდება №	
შუა №	

333.3

674.511
2

მიწის საკითხი

მიხეილ მაჩაბელის სიტყვა *)

ბატონებო, ჩვენს მთავრობას და იმ პარტიას, რომელიც სათავეში უდგას საქართველოს, თავი მოაქვს იმით, რომ გამოსცეს მიწის დეკრეტი და ამ დეკრეტით გლახობა უზრუნველ ჰყვეს.

ბატონი მინისტრთა თავმჯდომარე დიდის რიხით ბრძანებს: „ძლიერი სახელმწიფო უნდა იყოს დამყარებული ძლიერ გლახობაზე“.

დიახ, ეს მართალია. მაგრამ სწორეთ მოგახსენოთ, მიწის დეკრეტი კი არ აძლიერებს გლახკაცობას, არამედ ასუსტებს სოფლის მეურნეთ და მათ შორის ასუსტებს გლახობასაც (სიცილი შემარცხნე სკამებზედ). სიცილი მერე იყოს....

განა შეუძლიან იმ პარტიას, რომელსაც ეკუთვნიან მინისტრთა თავმჯდომარე და მიწათ-მოქმედების მინისტრი,

(*) ეს სიტყვა ნათქვამი იყო ეროვნულ საბჭოში (პარლამენტში) მთავრობის დეკლარაციის განხილვის დროს; ამ სიტყვას ინტერესი აქვს იმ ახალ რეფორმების გამო, რომელსაც ამზადებს მიწათ-მოქმედების სამინისტრო.

გააძლიეროს სოფლის მუშა—მეტოქე ქალაქის მუშისა, რომლის ძაღლონებზე ამყარებს თავის სიძლიერეს სოციალ-დემოკრატიული პარტია?! განა ამ ჩვენ მინისტრებს შეუძლიანთ გააძლიერონ ის სოფლის მუშა, რომელიც არის საძირკველი ნაციონალ დემოკრატიულ პარტიისა?! ვინ არ იცის, რომ მესაკუთრე გლეხ-კაცობა შეიძლება აღმოცენდეს მხოლოდ ბურჟუაზიულ წესწყობილებით და ეს ხომ თქვენი, სოციალ-დემოკრატიების, საქმე არ გახლავთ, არამედ ეს არის სწორედ ჩვენი, ნაციონალ-დემოკრატიების, საქმე.

სოციალ-დემოკრატები ამ საქმეს, ამ მიწის დეკრეტს სულ სხვა გარნირით აზავებენ, ისეთ საუცხოვო გარნირით, რომ მართლაც გეგონებათ—სოფლის გლეხ-კაცი და ქალაქის მუშა თითქო ერთი და იგივე იყვეს ჩვენი მთავრობისათვის. მე კი მგონია, რომ ჩვენი გლეხ-კაცობა მონგოლების შემოსევის დროსაც ისე შებოჭილი არ ყოფილა, როგორც შებოჭილია ეხლა მთავრობის კომისრებით, კომიტეტებით, მილიციით და წითელი გვარდით.

ჩვენ ვამბობთ: მაწა შეეცით გლეხ-კაცს სრულ საკუთრებათ. თქვენ კი გლეხებს კომიტეტების სახით ახალ მებატონეს უჩენთ სოფლის მუშაკთ: და ამ ახალ მებატონე-

სათვის ამხადებთ სასოფლო გვარდიას, რათა გლეხ-კაცი მონად ჰყოთ იმ საადგილ-მამულო კომიტეტებისა, რომელიც ჩვენ ქვეყანას ასე ძვირად უჯდება და კისერზე აწვება სოფელს და სოფლის მეურნეს.

თქვენ რომ მიჰყიდოთ გლეხს მიწა, როგორც ამას ჩვენი, ნაციონალ-დემოკრატების, პროგრამა თხოულობს, გლეხი მადლობელი იქნება, და ხაზინა დაიბრუნებს თქვენს ბონებს, რომელსაც დღითიდღე ფასი ეკარგება და ამასთანავე ჩამოშორდება სოფელს კომიტეტები, რომელიც მძიმე ტვირთით დააწვა გლეხობას (ტაში).

უცნაური ამბები მოუსმინეთ მეორე მინისტრს. მიწათ-მოქმედების მინისტრმა განაცხადა: მიწის დეკრეტმა მიწის მეურნეობა არაძცოთუ არ დასცა, არამედ დიდად ხელი შეუწყოვო; საქართველოში მიწა სულ ერთიანად გადახნულიაო; ერთი დეკრეტით, ერთი სიტყვით, ჩვენი გამოჩენილი მინისტრის წყალობით მეურნეობა აყვავებულა და აღდგენილა. ამისთანა მაგალითი ჯერ არც ერთ ქვეყანაში არ ყოფილა.

ბოდიშს მოვიხდი, გავკადნიერდები და მოგახსენებთ ერთს: თუ ჩვენი მინისტრი წევრია სასურსათო კომიტეტისა, მაშინ დასაჯერებელია ასიც, რომ მიწათ-მოქმედების მინისტრს წილი უდევს მი-

წის გადახვნაში. გეცოდინებათ ყველას, სასურსათო კომიტეტი ცდილობს იაფი სურსათი მოუპოვოს ხალხს, სასურსათო დაწესებულება ებრძვის უსურსათობას; მაგრამ, მიუხედავად ამისა—ფუთი პური თორმეტი—თხუთმეტი თუმანი ფასობს, და რა თქმა უნდა ასეთ პირობებში, როდესაც ერთი დღიური პურით დათესილი მიწა მხენელ-მთესველს უქადის ოთხას-ხუთას თუმანს, მთელ საქართველოში მიწა გადხნული უნდა ყოფილიყო. ეს არის მიზეზი მიწების მოხვნისა და არა დეკრეტი. ფუთი პურის ფასი რომ სამი აბაზი, 50 კაპიკი, ყოფილიყო და ამასთანავე მინიტრს კიდევ ხუთი ამისთანა „კარგი“ დეკრეტი გამოექვეყნებინა, ვინმე მოხნავდა თუ არა მიწას?!... (სიცილი, ტაში).

აი როგორი განმარტებით ცდილობს ჩვენი მთავრობა დაადასტუროს ის, რის დამტკიცება ყოვლად შეუძლებელია.

საჭიროა გამოვარკვიოთ ვითარება ჩვენი სოფლისა და სულის კვეთება სოფლის მეურნისა, მე ეხლა მოგახსენებთ სოფელში სოციალისტობის გავრცელებაზედ ჩვენმა სოციალისტებმა სოფელელები დაარწმუნეს, რომ ისინი სოციალისტები არიან, სოფელმაც დაიჯერა (სიცილი).

ან როგორ არ უნდა დაეჯერა, როდესაც ჩვენში სოციალისტობა ასეთი ხელსაყრელია.

როგორც მორწმუნე კათოლიკე ამ რამდენიმე ასი წლის წინეთ დარწმუნებულნი იყო, რაკი ინდულოგენციას იყიდი და — ეპატიებოდა ყოველივე ცოდვები და დანაშაული, ისე ჩვენში, რაკი სოციალისტათ ჩაირიცხები, მაშინ არც მოლაღატე ხარ, არც ბურჟუი, არც მემამულე, არც „ზუბრი“ (ტაში, სიცილი).

რაკი თავად-აზნაურები სოციალისტები არ არიან, ისინი, რასაკვირველია, მოლაღატენი არიან... ხალხის თვალში ხომ ისინი დიდი ხანია ყოველ გვარ უბედურობის სათავეთ და მიზეზათ არიან მიჩნეულნი. თუ ღარიბი იყო გლეხი, ამის მიზეზათ მიაჩნდათ თავად-აზნაური; არ იძიებდენ, თუ რამდენად მართალი იყო ეს რწმენა: მართალია მას მიწა ეჭირა, მაგრამ დიდ უმრავლესობას სულ რაღაც ორი — ათი დესიატინა თვითეულ ოჯახს და ამ მიწის გამო ის მიჩნეული იყო ავაზაკათ და ყოველ გვარ სიბოროტის სათავეთ. ნოე ჟორდანიას კი, რომელსაც გაცილებით მეტი მიწა აქვს და აზნაურიცაა, პატიოსან კაცს ეძახიან, რადგან ის ამასთანავე სოციალისტია.

ღიახ, სოციალისტობა ჩვენში კაცს უქადის ყთველგვარ სიკეთეს, სიამოვნებას და ამიტომ ყველას ენატრება იკი...

ბატონმა ირაკლი წერეთელმა, რომელმაც ლაჩრობა დაგვწამა, ბევრი ისეთი

რამ შიკიბ-მოკიბა, რომ, სწორეთ მოგახსენოთ, არ შეეფერებოდა მის განთქმულს სახელს და სირაინდეს. მაგრამ, ნათქვამია, გაქირვება მაჩვენებო — გაქცევას გაჩვენებო. ბატონმა წერეთელმა ისიც განაცხადა, რომ მათი (ს. დ.) საქმე არ არის ბურჟუაზიულ სახელმწიფოს აღმშენებლობა. მაშ რათა, რისთვის კისრულობთ ამისთანა შეუფერებელ და თქვენთვის მძიმე მოვალეობას? ბატონი წერეთელი ამ უცნაურს მოვლენას იმით ამართლებს, რომ ჩვენი ბურჟუაზიული პარტია, ჩვენი ბურჟუაზია ისე სუსტია, რომ ვერ შესძლებს სახელმწიფოს ამშენებლობასო. ეს საქმე ჩვენი საქმე არ არისო, ბრძანებს იგი, თქვენი საქმეაო, მაგრამ სუსტნი ხართ და თქვენი საქმე ჩვენ უნდა ვაკეთოთო.

მადლობას მოვახსენებთ დიდს და ურჩევთ სოციალისტებს თავის ბანაკში ნუ იყოლიებენ ნამდვილ ბურჟუებს: სახლის პატრონებს, ბანკირებს, კაპიტალისტებს, მემამულეთა და ბევრ ამ გვართ და მაშინ ბურჟუაზიული პარტია საქართველოში ისე სუსტი აღარ იქნება. ბატონებო, ჩამოთალეთ ის ბურჟუები, რომელიც თქვენ სოციალისტებს ამოგეკედღონენ და მაშინ აღარ ვიქნებით მცირე რიცხოვანი. დღეს კი თქვენ შორის ბევრით მეტია ბურჟუები, ვიდრე ჩვენ შორის. თქვენთან იქნებიან, სამაგიეროთ,

სოციალისტ-რევოლიუციონერები, რომლებიც ამ ბოლო დროს ჩვენშიაც გაჩნდნენ. რის სოციალისტები ბრძანდებით, სახლების ყიდვა, მამულების ყიდვა თქვენში მოიკითხეთ; რაკი სოციალისტობა კარგი ხილია, ბანკირებიც კი თქვენში ჩაეწერნენ, თქვენში მოექცნენ და ვილა დარჩა ჩვენ ბანკში. ჩვენში ვინ ჩაეწერება თქვენგანი, ჩვენ ამა ქვეყნის ბედნიერებას ვერავის მივანიჭებთ.

იძულებული ვარ შევეხო ამიერ საქართველოს სოფელს. იმიერი სოფელი მეტად განსხვავდება ამიერ საქართველოს სოფელთან. ამიერი გლეხ-კაცის პსიქოლოგია, ხასიათი ძალიან განსხვავდება იმიერ გლეხის პსიქოლოგიასთან. გლეხ-კაცი იმერეთში ვაბატონებულია სრულიად, უზრუნველყოფილია და ამასთანავე მიწის მესაკუთრეა. იქ მეურნეობაც დღითიდღე ვითარდება. იქ სათემო მიწისმფლობელობა აღარა ტუფვეს და კერძო საკუთრება ჩამოყალიბებულია სავსებით.

სულ სხვაა ამიერი გლეხ-კაცის მდგომარეობა. ბევრმა არც კი იცის, რომ ჩვენში ბევრ ალაგას დარჩენილია სათემო მიწისმფლობელობა. მართალია, ზოგან, მაგალითათ ქართლში, სათემო ცხოვრება დაირღვა, დაიბადა მიწის საკუთრება, მაგრამ ეს მფლობელობა მიწისა ჯერ მტკიცედ არ დამკვიდრებულა,

არ ჩამოყალიბებულა ისე, როგორც იმიერ საქართველოში.

ვინც სოციალისტ-რევოლიუციონერების და სოციალისტ-ფედერალისტების პროგრამას იზიარებს და ელტვის მიწის სოციალიზაციას, მან უნდა შეადაროს იმიერის და ამიერის გლეხთ-კაცთა ეკონომიური მდგომარეობა და დარწმუნდეს, რომ კერძო საკუთრება ჩვენ ქვეყანაშიაც ბევრით მეტს ბედნიერებას ანიჭებს სოფლის მეურნეს, ვიდრე მიწის სათემო მფლობელობა. სწორედ ამ გარემოებით აინსნება ის მოვლენა, რომ იმიერი საქართველო დღეს ბევრით განვითარებულია და ესეთ უნუკეშო მდგომარეობაში არ იმყოფება, როგორც ამიერი საქართველო. იქ სოფლის მეურნე სულ სხვა პირობებში იმყოფება და აქ სულ სხვაში. იმიერ გლეხ-კაცთა და ყოფილ თავად-აზნაურთა შორის ბევრით უკეთესი განწყობილებაა, ვიდრე ამიერ გლეხ-კაცთა და მემამულეთა შორის.

ამიერ გლეხ-კაცს ვერ გაუწია მეზობლობა დიდ მამულების მესაკუთრე თავად-აზნაურობამ, რომელიც რუსის მთავრობამ გადააგვარა და სწორედ ისე მოექცა, როგორც უფრო ადრე ექცეოდა გავლენიან თავად-აზნაურობას სპარსეთის მთავრობა. დღეს ეს თავად-აზნაურობა გარუსებულია. თუ ვისმე ჰგონია, რომ მათ ვინმე გამოესარჩლება, დიდად სცდება.

ღარიბი თავად-აზნაურობა კი იმდენად ღარიბი იყო უფლებბრივათაც და ქონებრ ვათაც, რომ ბევრით უნუგეშო მდგომარეობაში იმყოფება, ვიდრე საშუალო ქონების გლეხ-კაცობა. ოჯახიშვილებს ხომ არაფრით არ შეედრებოდა. ღარიბი თავად-აზნაურობა ფაქტიურად კანონ გარეშე იყო დარჩენილი. სოფლის მართვა-გამგეობაში იმას არაფითარი ალაგი და უფლება არა ჰქონდა, წოდებრივ თავად-აზნაურთა დაწესებულებაში მონაწილეობას ვერ ღებულობდა, რადგან არ ჰქონდა არც განათლება, არც ჩინი და არც შესაფერი ტანთსაცმელი. ეს დიდრიცხვი პროლეტარულ თავად აზნაურობისა იმყოფებოდა და ცხაფრობდა საშინელ პირობებში. გლეხ-კაცთა და ამ უმწეო თავად-აზნაურთა შორის დღითი დღე განწყობილება მწვავედებოდა. როდესაც იწვრებოდა გაზეთებში წერბლები და მიტნგებზვდ ჰქადაგობდნენ თავად აზნაურთა წინააღმდეგ და ყოვილ უბედურობას ამ წოდებას აბრალებდნენ, სოფლებში უპირველეს ყოვლისა სწორედ ეს გაღატაკებული თავად-აზნაურობა ხდებოდა პასუხის მგებელი. დაბალი ღობე ეს იყო და ყოველგვარი სოფლის მოხელე და მოღვაწე ამ უბედურთ გადალახვას ღამობდა. ამას ყველა დიდ მამულიშვილურ საქმეთა სთვლიდა ყველას ეგონა თავად-აზნაურ-

თა მოსპობით სოფელში ყოველგვარი სიკეთე დამყარდებოდა.

მესამე ჯგუფს თავად-აზნაურობისას წარმოადგენდნენ საშუალო ქონების მემამულენი და როგორც გამონაკლისი თითო-ორიოლა დიდი და წვრილი მესაკუთრენი. ეს ჯგუფი იყო ერთად ერთი, რომელიც დიდს კულტურულ ძალას წარმოადგენდა ჩვენის ქვეყნისას, შეძლებისა და გვარად ემსახურებოდა თავის ოჯახს, აოხრებულ მამულ-დედულს და სამშობლოს კეთილდღეობას შეჭხაროდა. ამიერი ინტელიგენცია თითქმის სულ ამ ჯგუფის ოჯახობას ეკუთვნის. ამ ნაწილმა თავად-აზნაურობისამ დაიცვა თავისი თავი გადაგვარებისაგან და თავისი მამული აუარებელ გარეშე და შინაურ მტრებისაგან. იწიების გადამიჯენის დროს დიდი ენერგია და ქონება იხარჯებოდა, აგრეთვე სამოქალაქო სასამართლოში და ადმინისტრატიულ დაწესებულებებაში აუარებელი ხარჯი ექირვებოდა ყოველგვარ დავას მიწის შესახებ. სწორედ ეს ჯგუფი ებრძოდა მთავრობას და ემსახურებოდა ყოველ გვარ სამშობლოს კულტურულ ძალღონეს და დაწესებულებას. ამ ჯგუფმა დიდი ქონება შეჰქმნა სამშობლოს საბედნიეროთ და ეს თავისი წოდებრივი ქონება უკვე გადასცა ეროვნულ

საბჭოს და შტკიცე საძირკველი ჩაუყარა სემ-
 შობლას თავისუფლებას.

მიწის დეკრეტი მთელის თავის სიმ-
 ძლავრით სწორედ ასეთ თავად-აზნაურო-
 ბას დაეცა; ამათი მიწა-წყალიც, ჯაფაც,
 ქონებაც და კულტურაც იმსხვერპლა და
 გაანიავა ამ გასაოცარმა დეკრეტმა და
 ამასთანავე სახელმწიფოს არაფერი არ შე-
 სძინა; (ხოლოდ სამშობლოსათვის სასარ-
 გებლო და მოამაგე მშრომელი ხალხი
 დაღუპა და გაახელა.

მე ვგონებ, სახელმწიფოში არავისა
 აქვს უფლება და ნება უღავოდ დაინარ-
 ჩუნოს სხვისი მოძრავ-უძრავი ქონება;
 ჩვენ ვამბობთ არ შეიძლება სახელმწიფომ
 ჩაიდინოს ყაჩაღობა. რა ნება აქვს მთავ-
 რობას უსასყიდლოთ რომელიმე მესაკუ-
 თრეს 7—15 დესეტინაზე ზედმეტი მამუ-
 ლი წაართვას და თავისად ან თავის მო-
 მხრეთა სასარგებლოთ გამოაცხადოს. მი-
 წათ-მოქმედების მინისტრი ბრძანებს: ჩვენ-
 ნში ინტენსიური მეურნეობა არ იყოფა.
 ჩვენი მუშა უბრალო მუშა არისო, იგი
 არ იშველიებს საჭირო მანქანებს და ცო-
 დნასაო. ის ამასთანავე ღვთის ანაბარა
 არისო, როდესაც სეტყვა მოდისო. და
 ამიტომ, მინისტრის აზრით, დეკრე-
 ტმა არამც თუ ინტენსიურ მეურნეობას
 ბოლო არ მოუღო, არამედ სწორედ ამ
 დეკრეტით მიწის შემუშავება გააუმჯობე-

საო. ჯერ შევეხოთ იმ ნორმას, რომელიც აღიარებულია დეკრეტით: გადაწყვეტილია, მაგალითად შვიდი დესეტინის ნორმის შფრჩენა. რათა, რა მოსაზრებით 7 და არა 10—ხუთი, ანუ მეტი, ანუ ნაკლები?! ეს არავინ დღესაც არ იცის. ვენახს რომ ჩამოსჭრიან შვიდზედ მეტ დესეტინას, რატომ ჩამოჭრილი ვენახის, ესე იგი ვაზის ანუ ხეხილის ჩაყრისათვის დახარჯულ ფულს არ უბრუნებენ მამულის პატრონს. ეს ხომ შრომის და მო-

ძრავი ქონების მითვისება არის? რაკი აღადმიანს შრომის ფასს, ვაზის, ხეხილის საფასურს და სხვა დანახარჯს არ აძლევენ, აქაო და შვიდ დესეტინაზე მეტი რად შეიმუშავეო, განა შეიძლება დაგვარწმუნონ, რომ ამისთანა კანონით ძირი არ ეთხრება ინტენსიურ მეურნეობას. განა შეიძლება ხალხის გულდაჯერებული მუშაობა, როდესაც სახელმწიფოში შრომა და შრომის ნაყოფი უზრუნველ ყოფილი არ არის? განა ხალხი ენდობა ისეთ მთავრობას, რომელიც პირობების შეცვლისამებრ შესცვლის ნორმას: დღეს თუ ბატონი ნოე ხომერიკი ნორმით 7 დესეტინას გამოაცხადებს, ხვალ მეორე ვინმე ამ ნორმას სამად შესცვლის და შიითვისებს ოთხი დესეტინის შრომას და ქონებას. ამიტომ, ვამბობთ ჩვენ, დეკრე-

ტმა მისხმ მიწისათვის კაპიტალი, დიად, კაპიტალი და კეთილშობილი და მტკაღე მუშა. თუ თქვენ ისიც განახორციელეთ, რომ ვისაც ბარი და თოხი ხელში არ ეჭირება — მიწას არ აკუთვნებთ და არ ამუშავებთ სოფელში, მაშინ პირუტყვ საქონელსავით უნდა შეამზადოთ მიწის მუშები.

ჩვენ მფიფიფიფიფიფი, რომ ბოლომდის გადრ-შაგდეს კერძო საკუთრების მფიფიფიფიფიფი. თქვენ კი ეუბნეფიფიფიფი ხალხს: აი კომიტეტი მოფა, ის ჩამოართმეფს თავად-აზნაურობას ნორმაზე ზედმეტი მიწას და მოგცემთ თქვენ იჯარით. ასე რომ გლენ-კაცობა ბატონ-პატრონი კი არ იქნება თავის თავისა და თავის მიწისა, არამედ გახდება მონა მთავრობისა; თქვენ კარგად მოგესსენებათ თუ რას ნიშნავს მთავრობის მონობა, თუნდაც სოციალისტური იყოს იგი. ყოფილი თავად-აზნაურობა რა ძალას და რა საშიშროებას წარმოადგენდა გლენკაცობისათვის, თქვენ და ყველამ კარგად იცით და ისიც მოგესსენებათ, რა ძალას წარმოადგენს ახალი ბატონი სოფლისა. ყოფილ თავადს რა შეეძლო? არაფერი; სულ სხვა არის თქვენი კომიტეტი, შილიცია და წითელი გვარდია.

ხელახლა უნდა გადასინჯვა მიწის დეკრეტს. ამ საკითხის გადაწყვეტის დროს პარტიებმა შენ-ჩემობა უნდა დასთმონ;

ეს დიდი საქმეა და ყველამ ხელი უნდა შეუწყოს მიწის საკითხის ხალხის საკეთილდღეოთ გადაწყვეტას.

გარდა ამისა, ამ საქმეს უნდა შეუკავშიროთ კოლონიზაცია. რუსის მთავრობა საქართველოში მუდამ ცდილობდა უცხოელების ჩასახლებით ჩვენი ქვეყანა მოსახლეობით აეჭრელებინა და მიწის უქონლობით ხალხი უმწეო მდგომარეობაში ჩაეყენებინა. ამას, რა თქმა უნდა, დღეს ალავი არ ექნება.

ჩვენში უწინ იმიერ ქართველთა გადმოსახლებას არ თანაუგრძობდნენ და ამ ფრიად დიდ საქმეს ხელს არ უწყობდნენ. თითონ იმიერთაც არა სურდათ აღმოსავლეთ საქართველოში დასახლება, ეს მოვლენა დიდს უბედურობას წარმოადგენდა და წარმოადგენს ჩვენ სამშობლოსათვის, რომლის აღმოსავლეთ ნაწილში ვინ არ გინდათ, რომ არ დასახლდა ამ მოვლენამ ქართველთა მოსახლეობა შეასუსტა და ააჭრელა. იმიერ საქართველოს არავითარი შიში არ მოეღის შეზობლებისაგან და ამიტომ იმიერი გლეხ-კაცობა, რაც შეიძლება მეტი, უნდა გადმოსახლდეს აქეთ, რომ ჩვენი სამშობლო დავიცვათ ყველა თავდამსხმელთაგან; უკანასკნელნი დიდი ხანია ცდილობენ ჩვენი სამშობლოს განაპირა ქვეყნები ხელიდან გამოგვაცალონ.

ეს
არ
ე

მიწის დეკრეტში მთიელთათვის ნორმათ 30 დესიატინაა. აღიარებული და თუ, მართლა, ამ ოცდაათ დესიატინაზე ზედმეტი მიწა ჩამოერთვა მთიელ მეურნეს, უნდა ვიცოდეთ მაშინ, რომ მთაში ვერსავითარი მეურნეობა ველარ მოწყობა და საქონელიც მთლიად ამოსწყდება. 30 დესიატინა მთაში პირდაპირ დაუჯერებელი და შეუძლებელი ნორმაა.

გარდა ამისთანა გაუგებრობისა, განსაკუთრებით არ ვიზრუნოთ სოფლის მეურნეთა ჩამომავლობაზედაც. თუ შვიდ დესეტიანი მეურნეს შვილი ან არ მიეცა, ან ერთის მეტი არ ჰყავს, კიდევ კარგი და, თუ დაწვრილ შვილდა, მაშინ რას გაუხდება ეს შვიდი დესეტიანა.

ჩვენი ფინანსიური სისტემა მოწესრიგებას საჭიროებს. ქალაქის ფულების ბეჭდვით ფონს ვერ გავაღოთ. მიწის საკითხს მტკიცე კავშირი აქვს ფინანსიურ ვითარებასთან და ამას მთავრობა არ უნდა ივიწყებდეს.

დასასრულ მოგახსენებთ, საადგილმამულო კომიტეტები უნდა მოიხსნოს, რადგან ესენი ზედმეტ ხარჯად ედება მომავალ თავისუფალ მიწის შესაკუთრეს. მომავალში ხომ ამ კომიტეტების შესანახი ხარჯი მიწამ უნდა გადაიხადოს.

თქვენ სოციალ-დემოკრატებმა სოფლიდან განდევნეთ თქვენი აგენტების მე-

95729
17.923

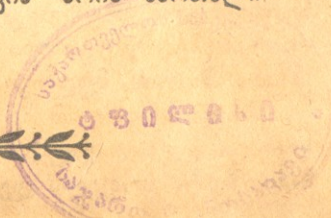
საქართველოს
პარლამენტი

ტოქენი ყოფილი თავად-აზნაურები; ერთი
 სიტყვით, სოფელს მოაშორეთ ამიერ სა-
 ქართველოს ინტელიგენცია და ამით უფ-
 რო უმწეო მდგომარეობაში ჩააყენეთ
 უღარიბესი ნაწილი გლეხობისა. ამიერ
 სოფლებში მიწას დაეპატრონა მდიდარი
 გლეხ-კაცობა. ჩვენში ვისაც ხარ-კამეჩი
 არა ჰყავს და ნივთიერთ ძალა არ შეს-
 წევს, მიწას ვერ მოხნავს, ვერ დაეპატრო-
 ნება. სახაზინო გლეხ-კაცთა ცხოვრების
 გამოკვლევის დროს 1885 წელს, მაგალი-
 თად, სოფელს მარტყოფში, სადაც სათე-
 მო მიწის მფლობელობაა და დრო გამო-
 შვებით მიწა მეკოჩურთა შორის იყოფება,
 774 კომლიდან 300 კომლამდე იყო ისე-
 თი გლეხ-კაცობა, რომელთაც არავითარი
 სახნავი არა ჰქონდათ და ეს გლეხ-კაცო-
 ბა, ეს სოფლის პროლეტარიატი ცხოვ-
 რობდა მოჯამაგირეობით შეძლებულ გლეხ-
 კაცებთან. თითქმის ყოველ ამიერ სო-
 ფელში ალაგი აქვს ამ მოვლენას. ყოფი-
 ლი თავად-აზნაურებიც ამ ღარიბ გლეხ-
 კაცობის შემწეობით ეწეოდა თავის მეურ-
 ნეობას სოფელში და ეს იყო დიდათ
 ხელსაყრელი ბოჯანო გლეხკაცობისათვის,
 რადგან მემამულეთა და შეძლებულ გლეხ-
 კაცთა შორის მუდმივი მეტოქეობა იყო
 და შრომის ფასი ამ მეტოქეობით მატუ-
 ლობდა დღითი დღე. რაკი მემამულენი
 ჩამოაშორა სოფელს დეკრეტმა და ანარ-

ქიამ, ღარიბი სოფლის მუშა მთლად ხელთ იგდო შეძლებულმა გლეხ-კაცობამ, რომელიც უპირველესი მტერია ყოფილ მემამულეთა.

თუ მთავრობა ამ გლეხ-კაცობას მიწას საკუთრებათ არ გადასცემს და მოიჯარადრეთ იყოლიებს, ეს გლეხ-კაცობა მთავრობის მტრათ გადაიქცევა და ჩვენ სახელმწიფოში ანარქია გამეფდება. თუ მართლა მთავრობას სურს თავისი მოქმედება ძლიერს გლეხ-კაცობაზე დაამყაროს, სკიმის-მიერ ხუთს წუთში მიღებული მიწის დეკრეტი უკან უნდა წაიღოს და მიწის საკითხი ხალხის საკეთილდღეოდ გადასწავიტოს კერძო საკუთრების ადიარებით.

მთავრობასა და მთავრობის პარტიას ჰგონია, რომ ჩვენ პორთფელების სურვილი გვალაპარაკებს. ღმერთი — რჯული გვრე არ არის. როდესაც მოვისმენთ სეთს ლაპარაკს ჩვენის მინისტრებისას, როგორც დღეს და გუშინ, ჩვენც გამოვალთ და ჩვენს სიტყვას ვიტყვით. შეისმენთ კარგია — არ შეისმენთ და თქვენი ნებაა, მომავალი გვაჩვენებს ვინ არის მართალი (ტაში).

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა